

VIRGINIA WOOLF

Doamna Dalloway

Traducere din engleză de
PETRU CREȚIA

HUMANITAS
fiction

Doamna Dalloway spusese că are să cumpere ea însăși florile.

Pentru că Lucy avea de lucru până peste cap. Ușile urmau să fie scoase din balamale; oamenii lui Rumpelmayer erau pe cale să sosească. Și, de altfel, se gândi Clarissa Dalloway, ce dimineață! – proaspătă, răsărită parcă pentru niște copii pe țărmul mării.

Ce escapadă! Ce salt în adânc! Așa i se păruse întotdeauna la Bourton când, cu un mic scârțâit al balamalelor, pe care îl auzea și acum, deschidea larg ferestrele și se cufunda în aerul de afară. Ce proaspăt, ce calm, mai liniștit decât acesta de acum, firește, era aerul zorilor de atunci; ca un clipocit de val; ca sărutul unui val; înghețat și tăios, și totuși (pentru o fată de optsprezece ani cum era ea atunci) solemn, dacă simțea ce simțea ea atunci, stând acolo, la fereastra deschisă, că dintr-o clipă în alta avea să se întâmple ceva zguduitoare; privind la flori, la arborii din care se despletea fumul, la ciorile care urcau, coborau; stând și privind, până când Peter Walsh i-a spus: „Reverie printre legume?” – asta era? – sau: „Îmi prefer pe oameni conopidelor” – asta era? Spusese asta probabil la micul dejun, într-o dimineață când ea ieșise pe terasă – Peter Walsh. Urma să se întoarcă din India zilele acestea,

în iunie sau iulie, uitase în care lună anume, pentru că scrisorile lui erau groaznic de plicticoase; ce-ți rămânea în amintire erau vorbele lui, ochii lui, briceagul lui, zâmbetul lui, aerul lui morocănos și, după irosirea absolută a milioane de lucruri – ce ciudat! –, câteva vorbe ca acestea, despre verze.

Se încordă puțin pe bordură, așteptând să treacă furgoneta lui Durnall. O femeie încântătoare, gândi Scrope Purvis despre ea (o cunoștea cum prea bine cunoști pe cineva care locuiește la un pas de tine în Westminster); are ceva de pasăre, de gaiță, verde-albastru, ușor, vioi, deși are peste cincizeci de ani și e foarte albită de când cu boala ei. Stătea acolo sus, pe bordură, fără să-l vadă, așteptând să traverseze, foarte dreaptă.

Când ai locuit în Westminster – vreme de câți ani? peste douăzeci – simți, chiar în toiul traficului sau veghind noaptea, Clarissa nu se îndoia de asta, o tăcere anume, ceva solemn, o indescifrabilă pauză, o încremenire (dar s-ar putea să fie de vină inima ei, atinsă, din câte i se spusese, de gripă) înainte ca Big Ben să înceapă să bată. Gata! Dangățul porni, întâi o avertizare, muzicală; apoi ora, irevocabilă. Cercurile de plumb se topeau în aer. Uite ce proști suntem, se gândi ea, traversând Victoria Street. Că numai Cerul știe de ce ne e drag lucrul acesta așa, cum îl vedem așa, înfiripându-l, clădindu-l în jurul nostru, nimicindu-l, creându-l în fiecare clipă din nou; dar făpturile cele mai jerpelitate, cele mai părăginite ruine așezate pe praguri de porți (își beau decăderea) fac la fel ca noi; nu le poate veni de hac, era sigură, nici o lege, tocmai din pricina aceasta; le e dragă viața, în ochii oame-

nilor, în pașii lor sprinteni, apăsați sau greoi; vuietul și zarva; trăsurile, automobilele, omnibuzele, camioanele, purtătorii de reclame pășind târșăit sau legănat; fanfarele; flașnetele; în triumful și zăngănitul și ciudata, ascuțita cântare a vreunui avion deasupra capului ei, toate acestea îi erau dragi; viața; Londra; această clipă de iunie.

Pentru că era mijlocul lui iunie. Războiul se terminase, mai stăruia doar pentru unii ca doamna Foxcroft de la ambasadă, căreia i se mistuia inima de durere noaptea trecută pentru că băiatul acela drăguț fusese ucis și acum vechea Manor House trebuia să revină unui văr; sau lady Bexborough, care, după câte se spunea, deschisese o tombolă cu telegrama în mână, John, favoritul ei, ucis; dar se terminase, slavă Domnului – se terminase. Era iunie. Regele și regina erau la palat. Și pretutindeni, deși era încă atât de devreme, se auzea un tropot, o vânzoleală de ponei în galop, ciocniturile croselor de crichet; lorzii, Ascot, Ranelagh și toți ceilalți; înfășurați cu toții în năvodul lin al aerului dimineții, cenușiu-albastru, care, cu scurgerea zilei, avea să-i scoată din faldurile lui și să depună pe terenuri și peluze poneii săltăreți, ale căror picioare dinainte abia izbeau pământul că și scăpărau în sus, pe tinerii învoluturați, pe fetele râzând în muselinele lor străvezii, care, chiar acum, după ce dansaseră o noapte întreagă, își scoteau la plimbare absurzii câini lănoși; și chiar acum, la ora aceasta, bătrâne doamne discrete țâșneau în automobilele lor după treburi de taină; iar negustorii nu-și găseau astâmpăr în spatele vitrinelor lor cu imitații și cu diamante veritabile, cu adorabile broșe vechi verzi ca marea, în monturi din secolul al optsprezecelea, menite

să-i ispitească pe americani (numai că omul trebuie să fie econom, nu să cumpere pripit daruri pentru Elizabeth), și ea, de asemenea, care iubea toate acestea așa cum le iubea, cu o patimă absurdă și fidelă, care făcea parte din ele, de vreme ce ai ei fuseseră curteni cândva, în vremea regilor George, ea, de asemenea, urma chiar în noaptea aceea să aprindă și să ilumineze; să dea o serată. Dar, ce ciudat, în timp ce pătrundea în parc, tăcerea; ceața; freamătul; rațe înotând lin, fericite; păsări mergând legănat umflate în pene; și cine venea spre ea, cu spatele la clădirile guvernului, în chipul cel mai nimerit, ducând o servietă cu emblema regală pe ea, cine dacă nu Hugh Whitbread; vechiul ei prieten Hugh – admirabilul Hugh!

— Bună dimineața, Clarissa! spuse Hugh, forțând puțin tonul (se cunoșteau de copii). Încotro?

— Îmi place să umblu prin Londra, spuse doamna Dalloway. Zău că-i mai plăcut decât la țară.

Veniseră, vai, să consulte medici. Alții vin să vadă expoziții; să meargă la Operă; să-și scoată fetele în lume; cei doi Whitbread veneau „să consulte medici“. De câte ori n-o vizitase Clarissa pe Evelyn la un sanatoriu sau altul! Evelyn era iarăși bolnavă? Evelyn nu se simțea bine deloc, încuviință Hugh, făcând o grimasă și umflându-și puțin trupul, trupul lui plin, impunător, foarte bine făcut, perfect înveșmântat (era, de obicei, aproape prea elegant, probabil însă că așa trebuia, ținând seama de mărunta lui slujbă la Curte). Voia să sugereze în felul acesta că soția lui suferă de o boală internă, nimic grav, vechea lui prietenă, Clarissa Dalloway, înțelege perfect, fără să mai fie nevoie să spună el ce anume. O, da, firește, înțelege; ce

mizerie; și se simte emoționată ca o soră și totodată ciudat de jenată din pricina pălăriei sale. Nu tocmai pălăria potrivită pentru dimineața devreme, nu-i așa? Întotdeauna în prezența lui Hugh, care acum se grăbea să plece, salutând-o cu o înălțare puțin exagerată a pălăriei și asigurând-o că arată ca o fată de optsprezece ani și, firește, avea de gând să vină diseară la serata ei, Evelyn ținea neapărat, numai că are să întârzie puțin, după recepția de la Palat, unde trebuia să-l ducă pe unul dintre băieții lui Jim – întotdeauna se simțea puțin în inferioritate lângă Hugh; ca o elevă; legată însă de el, în parte pentru că îl știa de când lumea, și-apoi îl socotea totuși băiat bun în felul lui, deși pe Richard aproape că-l exaspera, cât despre Peter Walsh, el n-o iertase nici acum pentru această prietenie.

Putea să-și amintească scenă cu scenă ce se întâmplase la Bourton – Peter furios; Hugh, deși nici pe departe pe măsura lui, totuși nici cum afirma Peter, un imbecil absolut; nici chiar o căpățână de frizer și nimic mai mult. Când maică-sa, o femeie bătrână, îl ruga să nu mai vâneze ori s-o însoțească la Bath, făcea ce-i cerea fără murmur; era, într-adevăr, lipsit de egoism, iar a spune, ca Peter, că nu avea nici inimă, nici minte, nimic altceva decât manierele și buna-creștere ale unui gentleman englez, asta nu putea spune decât dragul ei Peter, în momentele lui cele mai proaste; și putea fi insuportabil, putea fi imposibil, dar ce încântător tovarăș de drum într-o dimineață ca asta!

(Iunie dăduse la iveală și ultimele frunze ale arborilor. Mamele din Pimlico își hrăneau la sân pruncii. Marina transmitea Amiralității mesaj după mesaj. Arlington Street

și Piccadilly păreau să încingă până și aerul parcului și să-i ridice, fierbinte, sclipitor, frunzele, pe valurile acelei divine vitalități atât de dragă ei. Să danseze, să călărească – Clarissa adorase toate aceste lucruri.)

Puteau foarte bine să fie departe unul de altul veacuri întregi, ea și cu Peter; ea nu-i scria niciodată, iar scrisorile lui erau atât de seci; dar adesea, pe neașteptate, o năpădea un gând. Dacă ar fi cu mine acum, oare ce-ar spune? – anumite zile, anumite priveliști i-l aduceau înapoi, cu seninătate, fără vechea amărăciune; ceea ce era, poate, răsplata faptului că ți-a fost cineva drag; iată, se întorceau în centrul parcului St. James într-o dimineață frumoasă – se întorceau cu adevărat. Dar Peter – oricât de frumoase ar fi fost ziua, arborii, iarba, și fetița în roz –, Peter nu vedea niciodată nimic din toate acestea. Dacă-l îndemna ea să privească, își pune ochelarii; privea. Ceea ce-l interesa însă pe el era starea lumii; Wagner, poezia lui Pope, iarăși și iarăși caracterele oamenilor, și defectele sufletului ei. Cum o mai certa! Cum se mai înfruntau! Are să se mărite cu un prim-ministru și are să-și primească oaspeții din înaltul unor trepte; gazda perfectă o numea el (și ea plânsese din pricina asta în camera ei de culcare), avea stofa unei gazde perfecte, îi spunea.

Astfel că iată, și acum, în parcul St. James, continua să-l înfrunte, să-i demonstreze că bine făcuse nemăritându-se cu el. Da, bine făcuse. Pentru că, într-o căsnicie, între oameni care trăiesc zi de zi în aceeași casă trebuie să existe un dram de libertate, un dram de independență; ceea ce Richard îi acorda, și ea lui. (Unde era în dimineața asta, de pildă? În vreun comitet, nu-l întreba niciodată.) Cu